

TEKOÄLYN VASTUULLINEN KÄYTTÖ

Koulutuksen tavoite

- Miksi tekoälyn käyttö on myös oikeudellinen kysymys?
- EU:n AI Act – mitä yritysten on tiedettävä
- Tietosuoja (GDPR) ja tekoäly
- Immateriaalioikeudet ja tekoälyn tuottama sisältö
- Vastuut, riskit ja hallintamallit
- Käytännön ohjeet yrityksille

Mikä teitä eniten mietityttää tekoälyn käytössä?

Miksi tekoälyn käyttö on myös oikeudellinen kysymys?

- Vaikuttaa ihmisten oikeuksiin, velvollisuuksiin ja vastuisiin.
 - Jos tekoäly:
 - syrjii
 - erehtyy
 - on läpinäkymätön
 - perustuu virheelliseen dataan

>> Seurauksena voi olla lainvastainen päätös.

- Tekoäly voi vaikuttaa:
 - yksityisyyteen (esim. valvonta, profilointi)
 - yhdenvertaisuuteen (syrjintä)
 - oikeusturvaan (automaattiset päätökset)
 - sananvapauteen
 - ihmisarvoon
- Jokaisen käyttäjän on tiedostettava, mihin tekoälyä saa käyttää ja mihin ei.

**PERUSOIKEUDET
JA TIETOSUOJA
KESKIÖSSÄ!**

Miksi tekoälyn käyttö on myös oikeudellinen kysymys?

- Tekoäly ei ole vastuussa mistään. Ihminen tai organisaatio on aina vastuussa.
 - Kuka vastaa tekoälyn käytöstä?
 - Kuka vastaa virheistä?
 - Kuka korvaa vahingot?
 - Kuka valvoo toimintaa?
- Työntekijän vai yrityksen vastuu?
 - >> ”Isännänvastuu”

= Oikeudellisia kysymyksiä

Saako tekoälyä käyttää liiketoiminnassa?

Ei voi sanoa yksiselitteisesti KYLLÄ tai EI.

Riippuu siitä, mihin tekoälyä käyttää.

Miten sitä käyttää.

Miten hahmottaa tekoälyn käyttöön liittyvän sääntelykentän.

Tietoturva.

Tietosuoja.

Työelämän tietosuoja.

Luottamuksensuoja, salassapito.

Sopimussuhteet omiin asiakkaisiin, toimittajiin jne.

Toimittajasopimukset.

Riskianalyysi, riskien hallinta.

Henkilöstön kouluttaminen.

**TEKOÄLYN
KÄYTTÖ
VAIKUTTAA
VÄISTÄMÄTTÄ
NÄIHIN**

Tekoälyn monet muodot

Lainsäädännön näkökulma, riskiperusteisuus

Kestämätön riski

Käyttö kielletty

Korkea riski

Sovelletaan tiettyjä vaatimuksia ja velvoitteita

Rajoitettu riski

Sovelletaan tiettyjä avoimuusvelvoitteita

Vähäinen riski

Ei säännellä, mutta tekoälyjärjestelmien tarjoajat ja käyttönottajat voivat halutessaan noudattaa vapaaehtoisia käytäntösääntöjä

AI-asetuksessa asiaa lähestytään tekoälyjärjestelmän käsitteen ja riskiperusteisuuden kautta.
>> Erilaisia tekoälyjärjestelmiä säännellään sen mukaan, millainen riski niistä voi aiheutua.

Ennen tekoälyn käyttöönottoa

Järjestelmän ja toimittajan valinta

- Valitse yrityskäyttöön tarkoitettu palvelu
- Tsekkaa sopimusehdot:
 - Koulutusdatan hyödyntäminen
 - Datat säilyttäminen
 - Datat omistusoikeus
 - Datat valvonta
- Tietojenkäsittelysopimus (DPA)

Yrityksen sisäiset asiat

- Laadi tekoälyn käyttöä koskeva politiikka ja ohjeistus henkilöstölle
- Kouluta henkilöstö

+ Päivitä tietosuojadokumentaatio! Vähintään:

- Seloste käsittelytoimista
- Tietosuojaselosteet
- Tietosuojaloukkauspolitiikka

Tietosuoja (GDPR) ja tekoäly

Jokaisen yrityksen on huolehdittava tietosuojasta! Käyttipä tekoälyä tai ei.

Kun käytät tekoälyä, henkilötietojen syöttämiseen tekoälyjärjestelmään on lähtökohtaisesti suhtauduttava **hyvin kriittisesti ja pidättyväisesti**.

Jos henkilötietoja tarkoitus käsitellä tekoälypohjaisessa järjestelmässä, arvioitava:

- Onko olemassa henkilötiedon käsittelyperustetta ja suostumuksen tarvetta?
- Onko kyse automaattisesta päätöksenteosta?
- Tarvitaanko DPIA (=vaikutusten arviointi)?

Mikäli henkilötietojen käsittelyä tapahtuu, oltava muun muassa:

- Tietosuojaseloste
- DPA:t muiden toimijoiden kanssa

Henkilötietoja ovat sellaiset tiedot, joiden perusteella henkilö voidaan tunnistaa suoraan tai välillisesti esimerkiksi yhdistämällä yksittäinen tieto johonkin toiseen tietoon, joka mahdollistaa tunnistamisen. Henkilö voidaan tunnistaa esimerkiksi nimen, henkilötunnuksen tai jonkin hänelle tunnusomaisen tekijän perusteella.

Työelämä ja tekoäly

Tekoälyn käyttöönotto työpaikoilla ja työnantajien keskeiset velvoitteet

1. Työnantajia koskeva tekoälylukutaidon varmistamista koskeva velvoite. Voimassa 2.2.2025 alkaen. Edellyttää teknisen tietämyksen, kokemuksen ja koulutustarpeiden huomioimista.
2. Työsopimuslain 2 luvun 1 §: Työnantajan huolehdittava siitä, että työntekijät voivat suoriutua työstään myös teknologian kehittyessä, ja huomioitava teknologisen kehityksen vaikutukset työyhteisössä.
3. Teknologisen kehityksen vaikutukset työyhteisössä tulee huomioida työyhteisön kehittämissuunnitelmaa laadittaessa.
4. Tekoälyasetus velvoittaa työnantajia ilmoittamaan työntekijöiden edustajille ja asianomaisille työntekijöille, että heihin sovelletaan suuririskistä tekoälyjärjestelmää. Sovelletaan elokuusta 2025 alkaen.
5. Arvioitava jo nyt, edellyttääkö tekoälyn käyttöönotto YT-lain mukaista vuoropuhelua.

+ Työelämän tietosuoja!

Työelämä ja tekoäly

YT-menettelyn tarve, esimerkkipäätös

Asiakaspalveluyritys, joka ottaa käyttöön tekoälypohjaisen chatbotin.

Jos chatbot hoitaa jatkossa suuren osan yhteydenotoista, asiakaspalvelijoiden tarve voi vähentyä.

Tällöin työnantajan on arvioitava, onko kyseessä olennainen muutos, joka edellyttää yt-menettelyä.

Mitä saa tehdä?

TEKOÄLYN LUKUTAITO!

- Tekstien luonnostelu
- Yhteenvedojen ja ideointien tekeminen
- Markkinointitekstit (tarkistettuna ja ilman asiakasdatan tai liikesalaisuuksien järjestelmään syöttämistä)
- Ohjeiden kirjoittaminen
- Ideointi ja luonnostelu
- Tekstien muokkaus ja tiivistäminen (ilman luottamuksellista dataa)
- Markkinointitekstit ja sisällöt
- Ohjeiden, listojen ja pohjien tekeminen

“Mitä asioita tällaisessa yhteistyösopimuksessa yleensä on?”

“Muotoile tämä teksti selkeämmäksi.”

”Muotoile pp-esityksen pohja yrityksen brändivärejä hyödyntäen.”

Mitä ei saa tehdä?

Älä syötä tekoälyjärjestelmään/-malliin:

- Asiakasrekistereitä
- Henkilötietoja
- Sopimuksia
- Liikesalaisuuksia
- Potilastietoja
- Palkkatietoja

EI SAA:

“Tässä on asiakassopimus, tiivistä tämä.”

“Tässä on meidän palkkalista, analysoi.”

EI SUOSITELLA:

“Mitä laki sanoo tähän meidän tilanteeseen?”

“Korjaa tämä virheellinen koodi.”

Mitä suurempi massa tekoälylle syötetään, sitä suurempi riski syöttää myös jotain ei-hyväksyttävää.

Tarkkana esim. käänöksissä. Ennen käännettiin yksittäisiä sanoja, nyt isoja tekstimassoja, jotka saattavat sisältää luottamuksellista tietoa tai henkilötietoja.

Jos käytät tekoälyä markkinoinnissa

- Huolehdi, ettet syötä tekoälylle mitään luottamuksellista (asiakasdataa, henkilötietoja, jne.)
- Varmistu, että markkinointi täyttää kuluttajansuojalain ja hyvän markkinointitavan vaatimukset:
 - Syrjivä mainonta kiellettyä
 - ”Viherpesu” kiellettyä
 - Lapsiin kohdistuva mainonta, jne.
- Ota huomioon markkinointiväline, jossa markkinointia harjoitetaan
 - Esimerkiksi ulkomainonta, julkinen tila, jne.
- Varmistu, että tekoälyn tuottama markkinointiaineisto on totuudenmukaista. >> Markkinointi ei saa olla harhaanjohtavaa!
- Onko lopputuloksessa hyödynnetty (tekoälyn kautta) muiden tuotoksia?
- Kaiken markkinointimateriaalin on käytävä ihmisen tarkistus- ja hyväksyntäprosessin läpi. Vastuu aina ihmisellä!
- Suositeltavaa kertoa, jos materiaali on tuotettu tekoälyllä.

Jos käytät tekoälyä asiakirjojen laadinnassa

- ❑ Jos asiakirjan luonne on juridinen, älä luota tekoälyn tuotokseen!

Pieneltä tuntuva, virheellinen termi tai ehto voi johtaa hankaluuksiin tai väärinkäsityksiin.

Esimerkiksi sopimussakkoa koskeva ehto voi koitua yritykselle kalliiksi, jos se on muotoiltu väärin tai siinä ei ole otettu riittäväällä tavalla huomioon kontekstia.

Tsekattava tarkasti myös sanojen ”sävyerot”.

Esimerkiksi “tavoittelemme”, “pyrimme”, “sitoudumme”, “takaamme” ovat juridisesti hyvin eri asioita.

>> Käytä sopimukset asiantuntijalla!

+ Huolehdi tietosuojasta ja salassapidosta!

Tekoälyratkaisun kehittäminen ja/tai integroiminen

- ❑ Perehdy tekoälysäätelyyn (mm. tekoälyasetus + tuleva kansallinen säätely)
 - ❑ Tekoälyasetuksen artikla 5 kieltää tietyt tekoälyn käyttötavat >> Yrityksen on varmistettava, ettei sen käyttämä tai tarjoama tekoälyratkaisu sisällä tällaisia kiellettyjä toiminnallisuuksia.
 - ❑ Mihin AI-asetuksen riskiluokitukseen tekoälyratkaisu tulee kuulumaan + tiedosta ja noudata riskiluokkakohtaisia velvoitteita.
 - ❑ Arvioi tekoälyratkaisun vaikutukset terveyteen, turvallisuuteen, perusoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen.
 - ❑ Laadi kattava tekninen dokumentaatio: tarkoitus, rajaukset, testitulokset, rajoitukset ja riskienhallintatoimet.
 - ❑ Varmista, että syötedata on asianmukaista, käyttökelpoista ja edustavaa järjestelmän tarkoitukselle.
 - ❑ Määrittele henkilöt tai tiimit, joilla on koulutus ja valtuudet valvoa tekoälyä tai puuttua sen toimintaan tarvittaessa.
 - ❑ Seuraa tekoälyn toimivuutta ja turvallisuutta tuotannossa ja reagoi poikkeamiin tai riskeihin.

HUOM! AI-asetus ei korvaa muita velvoitteita (kuten GDPR, tietoturva- ja kansalliset säädökset); integrointi on suunniteltava niin, että kaikki sovellettavat lait toteutuvat yhtäaikaisesti.

Tekoälyratkaisun kehittäminen ja/tai integroiminen

Integraatioprojektin checklist

Ennen integraatiota:

- Arvioi AI-asetuksen riskiluokka (kestämätön/kielletty, korkea, rajattu, vähäinen)
- Tarkista, esiintyykö tekoälyasetuksen artikla 5 kieltämää toimintoa
- Suunnittele riskienhallintaprosessi
- Määritä, miten GDPR ym. vaatimukset täyttyvät >> DPIA, DPA, tietosuojaseloste, jne.

Integroitaessa:

- Luo tekninen dokumentaatio
- Määrittele ihmisen valvontapisteet
- Varmista tietosuoja ja tietoturva
- Toteuta lokitus ja seuranta

Jälkeen:

- Seuraa järjestelmän toimintaa
Raportoi poikkeamat ja riskit
- Päivitä dokumentaatiota säännöllisesti

**Panosta toimittajan
valintaan ja tsekkaa
sopimusehdot!**

Tekoälyriskien hallinta

Järjestelmälähtöiset (jos mahdollista):

- Estä kielimallien koulutus
- Datan salaus (selvitä luottamuksellisuusleimojen käyttömahdollisuus, esim. Microsoft Sensitivity Labels)
- Datan säilytysajan minimointi
- Deaktivoi hakukonetoiminnot, joissa tekoälyjärjestelmä voi ohjata ulkoisiin hakukoneisiin
- Pääsyoikeuksien hallinta kunnossa (esim. HR-asiat eivät pääse vaikka Copilotin käyttöönoton myötä kaikkien saataville tai Teams-palaverien kokouslitteroinnit)

Organisatoriset ja hallinnolliset:

- Henkilöstön koulutus
- Sisäiset ohjeet ja muu dokumentaatio
- Sopimukset (mm. sallitko datasi käytön tekoälyn koulutusmateriaalina)

Käytännön ohjeet yrityksille

- Valitkaa tekoälyjärjestelmän toimittaja huolella. Ymmärrä sopimusehdot.
- Minimoikaa tekoälyriskit.
- Laatikaa yritykselle tekoälypolitiikka: mihin ja miten tekoälyä saa käyttää, mihin ei.
- Laatikaa henkilöstölle tekoälyn käytön checklist, esim.:
 - En syötä henkilötietoja
 - En syötä asiakas- tai potilastietoja
 - En syötä sopimuksia tai palkkatietoja
 - En syötä liikesalaisuuksia
 - Syötettävä tieto ei ole luottamuksellista
 - Ymmärrän, että tarkistan lopputuloksen itse
 - Ymmärrän, että vastaan itse sisällön käytöstä
- Ottakaa tekoälypolitiikassa kantaa myös tietosuojanäkökulmiin.
- Päivittäkää tietosuojadokumentaatio.
- Kouluttakaa henkilöstö.

- Tarkistakaa tekoälyn tuotoksessaan esittämät ”faktat” ja lähteet.
- Älkää jättäkö päätöksentekoa tekoälylle. Kaikkiin päätöksiin on löydyttävä ihmisen hyväksyntä ja ihmisajatteluun perustelut päätöksen taustaksi.

- Kysykää apua.

Asianajotoimisto

Luckylaki

Kiitos!